

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.06.080

Inventaris van het archief van de Inspectie van het IJKwezen, 1812-1982

Versie: 15-02-2024

CAS 193, Doc-Direkt

Nationaal Archief, Den Haag 1995, 2022

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Organisatie, taak en werkzaamheden van de Inspectie van het IJkwezen en voorgangers..	7
Vervanging van de IJkwet 1869 door de IJkwet 1937.....	9
Partiële wijzigingen van de IJkwet 1869 en aanvullende wettelijke regelingen.....	10
Overzicht leidinggevend personeel.....	10
Inspecteur van het IJkwezen.....	10
Hoofddirecteur van het IJkwezen.....	11
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	11
Algemeen.....	11
Registratuur en ordening.....	11
Toegangen.....	11
Volledigheid.....	11
Vreemd archief.....	12
Verwerving.....	12
Inhoud en structuur van het archief.....	13
Inhoud.....	13
Selectie en vernietiging.....	13
Verantwoording van de bewerking.....	13
Ordening van het archief.....	14
Taakvoorganger(s).....	14
Toegangen.....	14
De inhoud van een aantal grote series.....	14
Verwant materiaal.....	15
Beschikbaarheid van kopieën.....	15
Verwante archieven.....	15
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	17
Archief van de inspectie van het ijkwezen, (1812) 1869-1945 (1959).....	17
A Niet naar onderwerp geordende stukken.....	17
1 Jaarverslagen.....	17
2 Numeriek geordende correspondentie.....	17
3 Toegangen op de numeriek geordende correspondentie en circulaires.....	19
B Stukken betreffende bepaalde onderwerpen.....	21
1 Organisatie, personeel, materieel en financiën.....	21
2 Verificatie van contraststandaarden, meet- en weegwerktuigen aan de ijkantoren.....	23
3 Toezicht op de ijkers en ijkantoren.....	24
4 Advisering aan de minister inzake het toezicht op de maten, gewichten en weegwerktuigen....	24
C Documentatie betreffende het ijkwezen.....	25
Archief van de adviseur voor de zaken der maten en gewichten, 1825-1868.....	28
Aanvulling 2004.....	29
Aanvulling 2007.....	30
Aanvulling 2022.....	31
1 Algemeen.....	31
2 Organisme.....	31
3 Taakuitvoering.....	32

4	Regelgeving.....	33
4.1	Algemeen.....	33
4.2	IJkwet 1937.....	34
5	IJkwezen in Nederlands-Indië en Indonesië.....	35
6	IJkkantoren.....	36
6.01	Amsterdam.....	36
6.02	Arnhem.....	36
6.03	Breda.....	36
6.04	Dordrecht.....	37
6.05	's-Gravenhage.....	37
6.06	Groningen.....	38
6.07	Leeuwarden.....	38
6.08	Middelburg.....	38
6.09	Rotterdam.....	39
6.10	Utrecht.....	39
6.11	Zwolle.....	39
7	Gedeponeerde archieven.....	40
7.1	Staatscommissie Weder invoering Rijkstoezicht op Meetwerktuigen.....	40
7.2	Commissie van Toezicht op de standaarden van de meter en het kilogram.....	40
7.3	Commissie voor onderzoek der aan de IJkkantoren voor de verificatie van gasmeters gebezigde toestellen.....	42
7.4	Bezuinigingscommissie voor het IJkwezen.....	42
7.5	Commissie Herziening IJkwet 1937.....	42
7.6	Commissie belast met het afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct)-ijker.....	42
7.7	Commissie voor het onderzoek van weegwerktuigen.....	42

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Inspectie van het IJkwezen

Periodisering:

archiefvorming: 1812-1982

oudste stuk - jongste stuk: 1812-1982

Archiefbloknummer:

E20110

Omvang:

500 inventarisnummer(s) ; 20,60 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Adviseur der Maten en Gewichten

Hoofddirectie van het IJkwezen

IJker der Maten en Gewichten en Weegwerktuigen, bestemd voor de Algemene Dienst

Inspectie van het IJkwezen

Samenvatting van de inhoud van het archief:

De Inspectie van het IJkwezen en voorgangers hielden zich bezig met de invoering van het metrieke stelsel en het houden van toezicht op maten, gewichten en weegwerktuigen. Het archief bevat jaarverslagen en correspondentie. Tevens zijn er stukken over verificatie van contrastandaarden, meet- en weegwerktuigen van de ijkkantoren, stukken betreffende het houden van toezicht op de ijkers en ijkkantoren en stukken betreffende advisering aan de minister inzake het toezicht op de maten, gewichten en weegwerktuigen. Ook omvat het archief een aantal publicaties op dit terrein.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van kwetsbare of slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Inspectie van het IJkwezen, nummer toegang 2.06.080, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Inspectie IJkwezen, 2.06.080, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

ORGANISATIE, TAAK EN WERKZAAMHEDEN VAN DE INSPECTIE VAN HET IJKWEZEN EN VOORGANGERS

Tijdens de Bataafse en Franse tijd werden pogingen in het werk gesteld, in navolging van Frankrijk, het metrieke stelsel hier te lande in te voeren om, in het belang van handel en wetenschap, een einde te maken aan de grote diversiteit van maten en gewichten. De concept-wet tot invoering van het metrieke stelsel in het Koninkrijk Holland van 1 februari 1809¹ kwam echter door de inlijving bij Frankrijk in 1810 niet tot uitvoering. In Frankrijk gold het metriek stelsel inmiddels als het officiële, maar de invoering in de praktijk was slechts ten dele gelukt. Ook in de Hollandse departementen van het Franse keizerrijk werd ten tijde van de Franse bezetting nauwelijks gebruik gemaakt van de metrieke maten en gewichten.² Na het herstel van de onafhankelijkheid werd bepaald dat de Franse aanduidingen voor maten en gewichten in alle judiciële en notariële akten voortaan niet meer gebruikt mochten worden.³ Toch was Koning Willem I ervan overtuigd dat de oude maten en gewichten niet blijvend moesten worden hersteld. Reeds in 1814 werd een commissie in het leven geroepen om de mogelijkheid van de invoering van een uniform stelsel van maten en gewichten te onderzoeken.⁴ Uiteindelijk leidde het werk van de commissie tot de Wet van 21 augustus 1816 (de eerste ijkwet), bepalende het eenvormig stelsel van maten en gewichten.⁵ Deze wet, op basis van het metrieke stelsel, doch met oude Nederlandse benamingen voor de maten en gewichten en voor lang nog niet alle maten en gewichten, moest uiterlijk met ingang van 1 januari 1820 van kracht worden. De wet gaf slechts een grof kader aan, waarbinnen nog veel (via koninklijke uitvoeringsbesluiten) geregeld moest worden.

Men begreep dat voor een juist en universeel gebruik van de nieuwe maten en gewichten een goede controlerende instantie onontbeerlijk was. Het bestaande in steden en provincies verbrokkelde ijkwezen werd dan ook tegelijk met de invoering van de nieuwe wet per 1 januari 1821 meer gecentraliseerd en tot uniformiteit gebracht. De ijkers (1 per arrondissement) werden benoemd door de koning en kregen van de regering voorschriften voor de uitoefening van hun dienst. Maar verder stonden de ijkers onder toezicht van de Gedeputeerde Staten der provincies, via welke zij ook voorschriften ontvingen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.⁶ Aan dit ministerie was een adviseur voor de zaken der maten en gewichten verbonden.⁷ Het toezicht op het praktische werk van de ijkers was echter onvoldoende. Hierin kwam pas verbetering toen met ingang van 1 januari 1873 een Inspecteur aan het hoofd van de dienst werd gesteld.

Enkele tientallen jaren na de invoering van het metrieke stelsel bleek die invoering onvoldoende geëffectueerd te zijn. Eveneens vroegen ijk-theoretische zaken om verbetering. Ook de controle op de verrichtingen van de ijkers was hoog nodig aan verbeteringen toe. Derhalve werd besloten tot vervanging van de ijkwet 1816 door een geheel nieuwe wet, die genoemde bezwaren zou ondervangen. Reeds in 1851 was op het Departement van Binnenlandse Zaken een ontwerp voor een nieuwe ijkwet gereed, maar dit leidde niet tot herziening van de ijkwet. Pas in 1867 werd de zaak opnieuw aan de orde gesteld. De nieuwe ijkwet van 7 april 1869⁸ die daaruit resulteerde (de tweede ijkwet) trad in werking op 1 januari 1870. Daarbij werd de ijk en herijk opgedragen aan ijkers en adjunct-ijkers. Het aantal ijkkantoren werd flink gereduceerd van 35 naar 19. Hoewel het in de bedoeling had gelegen een inspecteur voor het ijkwezen te benoemen werd deze functie pas

1 Nederlandse Gewichten, blz. 58

2 Nederlandse Gewichten, blz. 63

3 Besluit van de Souvereine Vorst van 11 december 1813, art. 31.

4 Nederlandse Gewichten, blz. 64

5 Stb. 34.

6 Nederlandse Gewichten, blz. 74

7 R. Lobatto, 1827-

8 Stb. 57

in 1872 in een aparte wet opgenomen.⁹ De eerste functionaris trad in januari 1873 (wsch. 1 juli) in dienst. Formeel is 1872/1873 te beschouwen als de oprichtingsdatum van de Inspectie van het IJkwezen. In de praktijk fungeerde sinds 1869 een van de ijkers, de ijker te Amsterdam,¹⁰ als hoofd van dienst in bepaalde aangelegenheden [de ondertekening van brieven is dan: de arrondissementsijker te Amsterdam, belast met de inspectie van de ijk der maten en gewichten, danwel ijker der maten, gewichten en weegwerktuigen, bestemd voor de algemene dienst]. In c. 1942/43 is sprake van een formele Dienst van het IJkwezen, waarbinnen een Inspectie en IJkkantoren (dan inmiddels gereduceerd tot een aantal van 12) functioneren. Sinds c. 1948 is binnen de Dienst voor het IJkwezen niet meer sprake van de Inspectie, maar van de Hoofddirectie van het IJkwezen. Inspectie noch Hoofddirectie zijn tot 1945 verder in afdelingen onderverdeeld.

De ministeries en afdelingen waaronder het ijkwezen ressorteerde waren:

1809-1877	Binnenlandse Zaken
1877-1905	Waterstaat, Handel en Nijverheid
1905-1922	Landbouw, Nijverheid en Handel
1923-1932	Arbeid, Handel en Nijverheid
1932-1933	Economische Zaken en Arbeid
1933-1935	Economische Zaken
1935-1937	Handel, Nijverheid en Scheepvaart
1937-1940	Economische Zaken
1940-1945	Handel, Nijverheid en Scheepvaart
1945 mei-juni	Handel, Nijverheid en Landbouw
1945-1946	Handel en Nijverheid
1946-heden	Economische Zaken

Binnen die ministeries waren de volgende afdelingen met het ijkwezen belast:

1818-1823	Afdeling Administratieve Politie
1823-1869	2e Afdeling Binnenlands Bestuur
1870-1877	12e Afdeling Nijverheid
1877-1905	Afdeling Handel en Nijverheid (I)
1905-1906	Afdeling Nijverheid en Handel
1906-1922	Afdeling Nijverheid
1923-1935	Afdeling Handel en Nijverheid
1935-1945	Directie van Handel en Nijverheid
1945-1950	Afdeling Wetgeving en Juridische Aangelegenheden
1951-19..	Directoraat / Directoraat-Generaal voor de Middenstand

De ijkkantoren ressorterend onder de Inspectie waren:

⁹ Wet van 31 december 1872 Stb. 161.

¹⁰ A.J.H. van der Toorn.

in 1870:	in 1945:
Amsterdam	Amsterdam
Arnhem	Arnhem
Assen	
Breda	
Dordrecht	Dordrecht
's-Gravenhage	's-Gravenhage
Groningen	Groningen
Haarlem	
's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch
Hoorn	
Leeuwarden	Leeuwarden
Leiden	
Maastricht	Maastricht
Middelburg	Middelburg
Nijmegen	
Rotterdam	Rotterdam
Utrecht	Utrecht
Zwolle	Zwolle

De taak van de Inspectie bestond in 1869 in grote lijnen uit: het verifiëren der contrastandaarden, weeg- en meetwerktuigen aan de ijkkantoren, het toezicht op alles wat de ijkkantoren betreft en het doen van voorstellen aan de Minister betreffende het toezicht op de maten, gewichten en weegwerktuigen.¹¹ De Inspecteur / Hoofddirecteur was qualitate qua lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, Afdeling Wis- en Natuurkunde, waarin van tijd tot tijd onderwerpen behandeld werden die met het ijkwesen verband hielden. Eveneens was hij als lector verbonden aan de Technische Hogeschool te Delft. In 1907¹² werd ingevolge art. 24, 1e lid van de IJkwet 1869 een nieuwe instructie vastgesteld voor de dienst van het personeel van het IJkwesen, die de werkzaamheden van de dienst regelde en sindsdien regelmatig bijgesteld is, in de onderhavige periode laatstelijk in 1931.¹³ Art. 23 van de IJkwet 1869 stelde het met goed gevolg afleggen van een examen als eis om tot ijker of adjunct-ijker te kunnen worden benoemd. Deze examens werden voor het eerst geregeld in 1871¹⁴ en in de onderhavige periode werd de regeling sindsdien verscheidene keren bijgesteld. Bij de benoemingsprocedure was tevens het afleggen van een ambtseed verplicht.

VERVANGING VAN DE IJKWET 1869 DOOR DE IJKWET 1937

Het laatste artikel van de ijkwet van 1869 schreef voor dat de wet vóór 1 januari 1880 moest worden herzien. Een door de minister in 1880 ingediend ontwerp werd door hem weer ingetrokken wegens door de Kamer aangenomen amendementen op het gebied van de

11 Instructie voor de ijkers en adjunct-ijkers der maten, gewichten en weegwerktuigen, beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken van 21 december 1869.

12 Beschikking van de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 15 november 1907, nr. 4166 Afdeling Nijverheid.

13 Beschikking van de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid van 11 november 1931, nr. 5543 Afdeling Handel en Nijverheid.

14 Koninklijk Besluit van 11 juli 1871 (S. 76).

benamingen voor de maten en gewichten. Ook een tweede ontwerp, een jaar later ingediend, werd ingetrokken om dezelfde reden. In de wet bleven de benamingen "el" en "pond" officieel de benamingen voor meter, respectievelijk kilogram, hoewel iedereen onder de oude namen iets geheel anders verstond. Daarna heeft het tot 1937 geduurd voordat een geheel nieuwe wet de oude van 1869 verving.¹⁵ Daarmee werden de oude benamingen voorgoed formeel afgeschaft. De benaming el is inmiddels in onbruik geraakt, maar het pond is nog in gebruik als halve kilogram. Tegelijk met het in werking treden van de nieuwe wet op 1 januari 1941 werd een nieuw reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen van kracht.¹⁶

PARTIËLE WIJZIGINGEN VAN DE IJKWET 1869 EN AANVULLENDE WETTELIJKE REGELINGEN

Sinds de inwerkingtreding van de IJkwet 1869 zijn nog talloze kleinere wettelijke regelingen getroffen om theorie, praktijk en controle te verbeteren. Belangrijke wijzigingen in de wet van 1869 op het gebied van de ijkwerkzaamheden waren de afschaffing van (her)ijkloon (weer ingesteld in 1920),¹⁷ de afschaffing van de ijk van vaatwerk en de invoering van de ijk van gasmeters en weegwerktuigen (de laatste werd weer ingetrokken in 1882).¹⁸ Ondanks de invoering van de metrieke gewichten bleef, ook na de inwerkingtreding van de IJkwet 1869 in de handel in edelgesteenten het oude karaat in gebruik. De Conférence générale des Poids et Mesures te Parijs besloot in 1907 om de regeringen te verzoeken het metrieke karaat in te voeren van 200 mg. Bij afzonderlijke wet werd dit karaat hier te lande ingevoerd in 1911.¹⁹ Tot uitvoering van de IJkwet 1869 werd een Reglement op de Maten en Gewichten vastgesteld,²⁰ dat vele malen bijgesteld werd.

Internationaal nam Nederland aanvankelijk een geïsoleerd standpunt in op de internationale conferentie te Parijs in 1870 ter bespreking van verschillende aangelegenheden met betrekking tot het metrieke stelsel. Ons land trad niet toe tot de Convention du Mètre die in 1875 gesloten werd en nam geen deel aan het Bureau International des Poids et Mesures, dat onder andere belast werd met de bewaring van de nieuwe internationale prototypen van meter en kilogram. Nederland bestelde geen nieuw kilogram. Nog steeds geldt als Nederlandse standaard het platina gewicht uit 1839.²¹ Wel werd een nieuwe standaardmeter (platina-iridiummeter nr. 19) besteld. De bewaring van deze standaarden te Delft werd geregeld in 1887.²² In 1928 trad ons land uiteindelijk toch toe tot de Meterconventie.²³ en het Bureau International des Poids et Mesures.

OVERZICHT LEIDINGGEVEND PERSONEEL

INSPECTEUR VAN HET IJKWEZEN

- 1873-1883 - A.J.H. van der Toorn
- 1883-1892 - J.Th. Dirks
- 1892-1907 - B.P. Moors
- 1907-1917 - N.C. Kist
- 1917-1922 - G. van den Berge
- 1922-1931 - A. Verschoor
- 1931-1948 - C.H.J. Damme

15 Wet van 22 april 1937 (S.627), waarvan het tijdstip van inwerkingtreden bij Koninklijk Besluit van 12 december 1939 (S. 686) bepaald is op 1 januari 1941.

16 Vastgesteld bij K.B. van 29 april 1939 (S. 664).

17 Tengevolge van zuinigheid na de dure mobilisatiejaren.

18 Wet van 11 juli 1882 S 91.

19 Wet van 7 april 1911 S. 113.

20 Koninklijk Besluit van 16 oktober 1869 (S. 159) tot vaststelling van een reglement betreffende de vorm, samenstelling en afmetingen der maten en gewichten.

21 Koninklijk Besluit van 12 april 1839 (S.13).

22 Koninklijk Besluit van 3 oktober 1887 tot aanwijzing van de Nederlandse standaarden der maten en gewichten en tot regeling van hunne bewaring (S. 168).

23 Wet van 21 december 1928 (S. 466).

HOOFDDIRECTEUR VAN HET IJKWEZEN

- 1948-1951 - H.B. Moes
- 1951-1955 - A.I. van Gastel
- 1955-1964 - R.N. Idema

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER**ALGEMEEN**

Toen het archief in 1969 overgedragen werd aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief²⁴ was het bestand onvoldoende geschoond, geïnteriseerd en materieel verzorgd. Het archief bevatte een grote serie chronologische correspondentie (met ingangen) met een looptijd van 1869-1945. Daarnaast bestond het archief uit een groep bundels en losse stukken. Qua inhoud bevatte het archief zowel stukken betreffende het beleid als de uitvoering inzake het ijkwezen.

REGISTRATUUR EN ORDENING

Het archief was hoofdzakelijk op inschrijvingsnummer van de stukken (en derhalve praktisch chronologisch) geordend (agendastelsel). Er zijn aanwijzingen in het archief dat personeelstukken gedurende een periode apart geborgen zijn geweest en dat bepaalde stukken in bepaalde met letters aangeduide portefeuilles werden geborgen. Op de stukken zijn tot 1934 geen stempels aanwezig, maar slechts twee of meer volgnummeraanduidingen, waarvan één correspondeert met de nummering in de agenda. De nummering liep per jaar. Tussen de volgnummers zijn hiaten ten gevolge van vernietiging of een andere oorzaak.

TOEGANGEN

De toegangen bestaan uit agenda's van ingekomen en uitgaande stukken, per jaar met jaarnummering, over de periode 1869-1934 en de index op onderwerp verwijzend naar de agenda's van ingekomen en uitgaande stukken over de periode 1869-1879 (inv.nr. 129). In de agenda's wordt verwezen naar voorgaande en volgende stukken en afdoeningsstukken. Hoewel een kolom voor rubrieken aanwezig is in de jaren 1869-1873 wordt daarvan alleen gebruik gemaakt voor een rubriek personeel.

VOLLEDIGHEID

Het archief is niet volledig. Er is uit vernietigd, getuige de doorhalingen in de agenda's en op de plaatsingslijstbeschrijvingen en het ontbreken van genummerde stukken in de chronologische serie.²⁵ Er ontbreken inventarisnummers in de doorlopende nummering van de plaatsingslijst. Dit wijst op de mogelijkheid dat gehele dozen vernietigd zijn. Van de periode 1945-ca. 1960 is slechts een fragment aanwezig, dat bovendien nog voor een groot deel vernietigbaar was. Blijkens een inspectierapport uit 1977 en uit uitlatingen van het Ministerie van Economische Zaken zijn oude archivalia betreffende het ijkwezen ondergebracht in een oudheidkamer van de Hoofddirectie van het IJkwezen resp. zijn opvolger het Nederlands Meet Instituut aan de Schoenmakerstraat in Delft. Bij het Ministerie van Economische Zaken bevinden zich geen stukken meer van de Hoofddirectie van het IJkwezen. Het daar nog in 1988 berustende archief over de periode 1898-1978 is illegaal en integraal vernietigd, na overleg met de Hoofddirectie van het IJkwezen. Een verklaring van vernietiging is niet aanwezig zodat onbekend is wat er precies vernietigd is.

24 Algemeen Rijksarchief, archief Tweede Afdeling, D 9.20, verklaring van overbrenging 14-8-1969.

25 Krachtens machtiging van de Minister [van Waterstaat, Handel en Nijverheid] van 24 juni 1881 nr. 48 Afd. Handel en Nijverheid.

VREEMD ARCHIEF

In het archief bevonden zich redelijk veel stukken van voor de officiële, dan wel officieuze, oprichting van de Inspectie van het IJkwezen. Dus van vóór 1873, resp. 1869. Deze stukken zijn afkomstig uit de archieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, van de Adviseur voor de zaken der Maten en Gewichten R. Lobatto (periode ca. 1825-1867) en de ijker A.J.H. van der Toorn.

VERWERVING

Het archief werd in 1969 door het Ministerie van Economische Zaken overgedragen aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief.²⁶

Een aanvulling op het archief (inv.nrs. 286-500) is in 2022 door Ministerie van Economische Zaken overgebracht naar het Nationaal Archief, krachtens artikel 12 van de Archiefwet 1995.

26 Algemeen Rijksarchief, archief Tweede Afdeling, D 9.20, verklaring van overbrenging 14-8-1969.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De Inspectie van het IJkwezen en voorgangers hielden zich bezig met de invoering van het metrieke stelsel en het houden van toezicht op maten, gewichten en weegwerktuigen. Het archief bevat jaarverslagen en correspondentie. Tevens zijn er stukken betreffende het houden van toezicht op de ijkers en ijkkantoren, het herzien van de IJkwet, de werkzaamheden van het IJkwezen in Nederlands-Indië en Indonesië en stukken betreffende advisering aan de minister inzake het toezicht op de maten, gewichten en weegwerktuigen.

SELECTIE EN Vernietiging

In totaal was de omvang van het archief voor de bewerking door de CAS 48,5 meter. De in deze inventaris opgenomen stukken omvatten 17,9 meter. 5,4 meter werd van de bewerking afgezonderd als zijnde archief van de taakvoorgangers. Voor de selectie is gebruik gemaakt van de categorieën algemeen, .07 en .08 van de CAS-vernietigingslijst van 25 februari 1985, met inachtneming van de door de Tweede Afdeling aangegeven uitzonderingen in het archiefbewerkingsplan. Voor de vernietiging van deze categorieën stukken uit archieven van Economische Zaken heeft de Tweede Afdeling een permanente machtiging verleend, bij brief van de Minister van WVC van 24 mei 1984 MMA/Ar-13237. Voor de stukken betreffende de taakuitvoering was in paragraaf C van het archiefbewerkingsplan een gespecificeerde opsomming van te bewaren en te vernietigen stukken gegeven. Machtiging ex art. 4 Archiefbesluit tot vernietiging van deze bescheiden werd verleend door het ministerie van Economische Zaken bij brief van 8 november 1994, nr. 94.979.RWS/EIB.

Wat betreft de aanvulling van 2022 heeft de selectie plaatsgevonden op basis van de volgende selectielijsten:

- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Rijksbegroting over de periode 1945-2000, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 11 september 2006, nr. 176 [BSD 15]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Rijkshuisvesting over de periode vanaf 1945, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 26 juli 2007, nr. 142 [BSD 45]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Metrologie over de periode 1946-1997 en de daarbij behorende toelichting, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 2 april 2007, nr. 65 [BSD 105]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Organisatie van de Rijksoverheid over de periode 1945-1999, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 16 december 2005, nr. 245 [BSD 143]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het deelbeleidsterrein van personeelszaken, t.w. het personeelsdossier en de daarbij behorende toelichting, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 20 november 2007, nr. 225 [BSD 168]

Dossiers met neerslag van voor 1945 zijn voor blijvende bewaring aangewezen.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De bewerking is verricht door de Centrale Archief Selectiedienst te Winschoten en vond plaats aan de hand van het archiefbewerkingsplan en de eindproductbepaling voor de bewerking van het archief van de Inspectie van het IJkwezen (1805) 1869-1945 (1961), V. van den Bergh, maart 1994.

De bewerking van de aanvulling op het archief van 2022 is uitgevoerd door de Centrale Archief Selectiedienst in 2004. Bij aanvang van de bewerking was de omvang van het archief 20 meter, na bewerking resteerden 6,25 meter te bewaren archiefbescheiden. Van het bewaren gedeelte zijn 7 afzonderlijke inventarissen gemaakt, te weten:

- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Zwolle (Collectie Overijssel)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Arnhem (Gelders Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Dordrecht (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor 's-Gravenhage (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Rotterdam (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Amsterdam (Noord-Hollands Archief)
- Inventaris van het archief van het Inspectie van het IJkwezen (Nationaal Archief)

Ten behoeve van de overbrenging zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- alle ijzerwerk (paperclips, nietjes, hechtmechanieken e.d.) is verwijderd;
- foto's, lichtdrukken en andere materialen die aan sterkere chemische reacties dan goed papier - onderhevig zijn, zijn voorzien van afzonderlijke fourflaps;
- omslagen, archiefdozen en etiketten voldoen aan de ICN-kwaliteitseis

ORDENING VAN HET ARCHIEF

TAAKVOORGANGER(S)

Archiefbescheiden van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vóór 1869 zijn uit het archief gelicht, ter invoeging in de desbetreffende archieven. De stukken behorend tot het archief van de Adviseur Lobatto zijn als gedeponeed archief bij deze inventarisatie meegenomen. De bescheiden van Van der Toorn in zijn functie van ijker in algemeen dienst zijn in het inspectiearchief opgenomen.

TOEGANGEN

De Inspectie van het IJkwezen heeft vroeger op vele archiefstukken toegangen gemaakt, als hulpmiddel om ze sneller te kunnen vinden. Deze toegangen zijn nog steeds bruikbaar. Niet alleen helpen ze de gebruiker om stukken sneller en simpeler op te sporen, ze geven hem ook sneller een idee of de informatie die hij zoekt ook aanwezig is in het archief. Deze toegangen zijn opgenomen onder inv.nrs. 129-174.

DE INHOUD VAN EEN AANTAL GROTE SERIES

Bij de grote series in het archief van de Inspectie van het IJkwezen is de beschrijving heel algemeen gehouden, waardoor nauwelijks duidelijk is welke informatie erin kan worden aangetroffen. Met name geldt dit voor de ingekomen en uitgaande stukken. Deze serie is één van de rijkste bronnen van het archief. Niet alleen wegens de grote hoeveelheid stukken, maar ook omdat er stukken in zitten die betrekking hebben op alle onderwerpen waarmee de Inspectie van het IJkwezen zich bezig hield. Elke onderzoeker wordt daarom aangeraden om altijd even in de toegangen op de ingekomen en uitgaande stukken te kijken of hij er iets van zijn gading kan vinden. Eén kanttekening daarbij: veel stukken die wel genoemd staan in de agenda's ontbreken in de serie correspondentie. De oorzaak daarvan is dat veel stukken voor vernietiging in aanmerking kwamen. Vanaf 1882 werd er elk jaar in de jaarverslagen vastgelegd wat er dat jaar gebeurd was op het gebied van het ijkwezen. Deze verslagen bevatten veel informatie en vormen een goed startpunt voor vrijwel elk onderzoek.

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Naast het archief van de Inspectie van het IJkwezen kan in archieven van andere overheidsorganen het nodige over het ijkwezen worden aangetroffen. Allereerst zij verwezen naar de archieven van de ijkkantoren die, voor zover deze zijn bewaard gebleven, berusten in de rijksarchieven in de provincies, waar die kantoren gevestigd waren. In archieven van provincies en gemeenten kan men de bemoeienis van die bestuurslaag terugvinden. De nadruk ligt daar overigens op de organisatie van de herijk en alles wat daarmee samenhangt. Voor de berechting van overtredingen tegen de bepalingen van de IJkwet dient men vooral de archieven van de kantongerechten en rechtbanken te raadplegen. In de archieven van de ministeries vindt men de algehele zorg voor en toezicht op het ijkwezen terug.

Uit de bewerking van 2022:

- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Amsterdam (Noord-Hollands Archief - toegangsnummer 479)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Arnhem (Gelders Archief - toegangsnummer 1048)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Dordrecht (Nationaal Archief - toegangsnummer 3.10.01.02)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor 's-Gravenhage (Nationaal Archief - toegangsnummer 3.10.01.04)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Rotterdam (Nationaal Archief - toegangsnummer 3.10.01.06)
- Inventaris van het archief van het Inspectie van het IJkwezen (Nationaal Archief - toegangsnummer 2.06.080temp)

Tevens zij verwezen naar de archieven van de ijkkantoren die, voor zover deze zijn bewaard gebleven, berusten in de rijksarchieven in de provincies, waar die kantoren gevestigd waren. In archieven van provincies en gemeenten kan men de bemoeienis van die bestuurslaag terugvinden. De nadruk ligt daar overigens op de organisatie van de herijk en alles wat daarmee samenhangt. Voor de berechting van overtredingen tegen de bepalingen van de IJkwet dient men vooral de archieven van de kantongerechten en rechtbanken te raadplegen. In de archieven van de ministeries vindt men de algehele zorg voor en toezicht op het ijkwezen terug.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

ARCHIEF VAN DE INSPECTIE VAN HET IJKWEZEN, (1812) 1869-1945 (1959)

A NIET NAAR ONDERWERP GEORDENDE STUKKEN

1 JAARVERSLAGEN

1-4	Jaarverslagen over de jaren 1882-1943, met bijlagen. 1883-1944.	4 pakken
	1 1882-1903	
	2 1904-1918	
	3 1919-1930	
	4 1931-1943	
5-15	Jaarverslagen van de ijkkantoren over de jaren 1930-1943, met bijlagen. 1931-1944.	11 pakken
	5 1930-1931	
	6 1932-1933	
	7 1934-1935	
	8 1936	
	9 1937	
	10 1938	
	11 1939	
	12 1940	
	13 1941	
	14 1942	
	15 1943	
16	Lijsten met aantekeningen uit de jaarverslagen van de ijkkantoren. ca. 1884-1891.	1 omslag

2 NUMERIEK GEORDENDE CORRESPONDENTIE

17-127	Ingekomen en minuten van uitgaande stukken (numeriek geordend). 1869-1945.	102 pakken en 9 omslagen
	De jaarverslagen zijn uit de serie gelicht en overgeheveld naar de aparte series jaarverslagen, zie inv.nrs 1-15	
	17 1869, omslag	
	18 1870	
	19 1871, omslag	
	20 1872, omslag	
	21 1873 jan.- apr.	
	22 1873 mei- dec.	
	23 1874	
	24 1875	
	25 1876 jan.- sep.	
	26 1876 okt.- dec.	
	27 1877 jan.- apr.	
	28 1877 mei- dec.	
	29 1878 jan.- aug.	

30	1878 sep.- dec.
31	1879 jan.- juni
32	1879 juli- dec.
33	1880 jan.- aug.
34	1880 sep.- dec.
35	1881
36	1882 jan.- sep.
37	1882 okt.- dec.
38	1883
39	1884
40	1885
41	1886
42	1887
43	1888
44	1889
45	1890
46	1891
47	1892 jan.- mrt.
48	1892 apr.- okt.
49	1892 nov.- dec.
50	1893 jan.- mei
51	1893 juni- dec.
52	1894 jan.- juni
53	1894 juli- aug.
54	1894 sep.- dec.
55	1895 jan.
56	1895 feb.- sep.
57	1895 okt.- dec.
58	1896 jan.
59	1896 feb.- dec.
60	1897 jan. nrs. 01 - 11
61	1897 jan. nrs. 20 - 99
62	1897 feb.- dec.
63	1898 jan.- sep.
64	1898 okt.- dec.
65	1899 jan.
66	1899 feb.- nov.
67	1899 dec.
68	1900 jan.- feb.
69	1900 mrt.- nov.
70	1900 dec.
71	1901 jan.- mei
72	1901 juni- dec.
73	1902 jan.- mei
74	1902 juni- dec.
75	1903 jan.- mrt.
76	1903 apr.- dec.
77	1904 jan.
78	1904 feb.- sep.
79	1904 okt.- dec.
80	1905 jan.- apr.
81	1905 mei- dec.
82	1906 jan.- juni
83	1906 juli- dec.

84	1907
85	1908 jan.- mei
86	1908 juni- dec.
87	1909 jan.- juni
88	1909 juli- dec.
89	1910 jan.- juli
90	1910 aug.- dec.
91	1911 jan.- mrt.
92	1911 apr.- dec.
93	1912
94	1913 jan.- apr.
95	1913 mei- dec.
96	1914
97	1915
98	1916
99	1917
100	1918
101	1919
102	1920
103	1921
104	1922
105	1923
106	1924
107	1925
108	1926
109	1927
110	1928
111	1929
112	1930
113	1931
114	1932
115	1933
116	1934
117	1935
118	1936, omslag
119	1937
120	1938
121	1939
122	1940
123	1941, omslag
124	1942, omslag
125	1943, omslag
126	1944, omslag
127	1945, omslag

128	Circulaires van de Hoofddirectie van het IJkwezen. 1947-1959.	1 omslag

3 TOEGANGEN OP DE NUMERIEK GEORDENDE CORRESPONDENTIE EN CIRCULAIRES

129	Index op onderwerp verwijzend naar de agenda's van ingekomen en uitgaande stukken. 1869-1879.	1 deel

-
- 130-170** Agenda's van ingekomen en uitgaande stukken.
1869-1934. 41 delen
De jaarverslagen zijn uit de serie correspondentie gelicht en overgeheveld naar de aparte series
jaarverslagen, zie inv.nrs 1-15
130	1869-1872
131	1873
132	1874
133	1875
134	1876
135	1877
136	1878
137	1879
138	1880
139	1881
140	1882 - 1883 juni
141	1883 juli - dec.
142	1884
143	1885
144	1886
145	1887
146	1888
147	1889
148	1890
149	1891
150	1892
151	1893
152	1894
153	1895
154	1896
155	1897 - 1898 mei
156	1898 mei - 1906
157	1907-1908
158	1909-1910
159	1911-1912
160	1913-1914
161	1915-1916
162	1917-1918
163	1919-1920
164	1921-1922
165	1923-1924
166	1925-1926
167	1927-1928
168	1929-1930
169	1931-1932
170	1933-1934
- 171** Lijst van uitgegeven circulaire's bij het IJkwezen.
1870-1901. 1 stuk
- 172** Lijst van brieven, aanwezig in het archief van de ijker in algemene dienst, A.J.H. van
der Toorn.
c.1892. 1 deel
- 173** Agenda van brieven, gegroepeerd naar de namen van de personen met wie de
briefwisseling heeft plaats gehad.

1892-1896. 1 deel

- 174** Staten met gegevens over de in de provincies aanwezige weegbruggen, met verwijzingen naar de archiefnummers en jaar van de weegbrugverslagen. 1929-1946. 1 omslag
De zgn. weegbrugverslagen zelf zijn vernietigd.

B STUKKEN BETREFFENDE BEPAALDE ONDERWERPEN

1 ORGANISATIE, PERSONEEL, MATERIEEL EN FINANCIËN

- 175** Beschikkingen betreffende aanstelling, beloning, pensioenkorting, rangschikking reisbesluit, gelijktijdige uitoefening van het ambt van schoolopziener en de eedsaflegging bij de aanvaarding van het ambt van inspecteur van het IJkwezen ten name van A.J.H. van der Toorn. 1854-1873. 1 omslag
- 176** Stukken betreffende rapportage aan de minister omtrent ontvangen verslagen van de examencommissie ijker en adjunct-ijker. 1867-1889. 1 pak
- 177** Instructies en voorschriften voor het personeel. 1869-1952. 1 omslag
- 178** Reglementen en instructies voor de dienstuitvoering. 1872. 1 omslag
- 179** Stukken betreffende de verantwoording van abonnementen voor reis-, verblijf- en bureaunkosten van de ijkkantoren. 1874-1904. 1 omslag
- 180** "Examen-vraagstukken", opgesteld ten behoeve van het examen voor ijker of adjunct-ijker der maten en gewichten. 1877-1889. 1 omslag
- 181** Stukken betreffende voorstellen van de ijkers tot herziening van het reglement inzake de vorm, de samenstelling en de afmetingen van de maten en gewichten. 1881. 1 pak
- 182** Staten van de ijkkantoren en de hierbij behorende huurcontracten, alsmede plattegronden van de verschillende kantoren. 1887-1891. 1 omslag
- 183** Stukken betreffende samenstelling van de artikelen in de staatsbegrotingen voor de jaren 1892-1921, welke op het IJkwezen betrekking hebben. 1891-1920. 1 omslag
- 184** Stukken betreffende de beoordeling van het concept van de algemene bepalingen van het IJkreglement. 1909-1910. 1 omslag
- 185** Rapport van de Commissie ingesteld om te onderzoeken in hoeverre behoefte bestaat aan herziening van het Reglement betreffende de samenstelling, het onderzoek en de ijk van gasmeters, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 12

-
- september 1874 en van de Instructie tot uitvoering van dat besluit, vastgesteld op 24 maart 1875.
c.1911. 1 stuk
- 186** Stukken betreffende ontslag, overplaatsing en benoeming van ijkers en chefs van dienst.
1923-1949. 1 omslag
- 187** Stukken betreffende de tewerkstelling van personeel in Duitsland in de zgn. "Arbeidseinsatz".
1939-1943. 1 pak
- 188** Stukken betreffende mededelingen over de toestand van de diverse ijkkringen in 1944 als gevolg van de oorlogsomstandigheden.
1944. 1 omslag
- 189** Stukken betreffende de vervanging van materieel en meubilair van het IJkkantoor te Arnhem, dat als gevolg van de oorlogsomstandigheden verloren is gegaan.
1944-1946. 1 omslag
- 190** Staten van bureelkosten, verantwoordingen over ontvangsten en uitgaven, en begrotingen over de jaren 1944-1950 van de ijkkantoren.
1945-1950. 1 pak
- 191** Staten van ontvangsten aan keur- en justeerlonen en overige ontvangsten over de jaren 1944-1949 van de ijkkantoren.
1945-1950. 1 omslag
- 192** Toelatingsexamenopgaven tot de opleiding voor assistent en examenopgaven voor assistent en leerling-assistent bij het IJkwezen.
1945-1952. 1 omslag
- 193** Rapport van het ministerie van Economische Zaken, Afdeling Comptabiliteit, Bureau Inspectie inzake het comptabele beheer bij het ijkkantoor te 's-Hertogenbosch over het tijdvak 1 januari 1944 tot en met 31 maart 1948 in verband met aldaar gepleegde valsheid in geschrifte en diefstal.
1948. 1 stuk
- 194** Rapport van de Accountantsdienst van het Ministerie van Economische Zaken te 's-Gravenhage inzake een onderzoek naar de administratieve organisatie van het IJkkantoor te Dordrecht.
1949. 1 stuk
- 195** Modellen van formulieren in gebruik bij het IJkwezen.
1954-1957. 1 omslag
- 196** Proces-verbaal van vernietiging van archiefbescheiden uit het archief van de Inspectie van het IJkwezen, opgesteld door de beheerder van de Centrale Archiefbewaarplaats van het Ministerie van Economische Zaken.
1956. 1 stuk

2 VERIFICATIE VAN CONTRASTANDAARDEN, MEET- EN WEEGWERKTUIGEN AAN DE IJJKANTOREN

- 197** Stukken betreffende de verificatie van milligramgewichten aan de ijkkantoren.
1861-1890. 1 omslag
- 198** Stukken betreffende onderzoek van standaarden, contra-standaarden en vreemde standaarden.
1873-1894. 1 pak
- 199** Staten van herijkte maten en gewichten in de verschillende ijkkringen.
1876-1884. 1 pak
- 200-201** Stukken betreffende het onderzoek van gasmeters aan ijkkantoren.
1876-1917. 1 omslag en 1 pak
- 200** 1876-1880, omslag
- 201** 1884-1917, pak
- 202** Aantekeningen van de verrichte verificatie van de standaarden van de ijkkantoren.
1880-1882. 1 pak
- 203** Register van nieuwe, herstelde of ter verificatie ingezonden voorwerpen, die zijn uitgereikt, na onderzoek en verificatie aan de "Verzameling van IJkmateriaal".
1883-1892. 1 deel
- 204** Processen-verbaal van keuringen van weegwerktuigen bestemd voor de dienst in Nederlands Indië.
1883-1894. 1 omslag
- 205** Aantekeningen en uitkomsten van de verrichte verificatie van standaardgewichten.
1884-1892. 1 pak
- 206** Aantekeningen en uitkomsten van de verrichte verificatie op de bestendigheid van een balans, wanneer de gewichten niet op het midden van de schalen geplaatst zijn.
1892. 1 stuk
- 207** Registers van de aantallen goed- en afgekeurde maten en gewichten.
1894-1895. 1 omslag
- 208** Stukken betreffende het onderzoek op onbestendigheid en gevoeligheid van balansen.
1907-1909. 1 pak
- 209** Stukken betreffende het onderzoek naar de resultaten van het gasmeteronderzoek wanneer meerdere gasmeters tegelijk worden onderzocht.
1912-1916. 1 pak
- 210-211** Staten van goedgekeurde en geweigerde maten en gewichten.
1921-1944. 2 pakken
- 210** 1921-1934
- 211** 1935-1944
- 212** Staten van door de ijkkantoren verrichte ijk van gasmeters.

1922-1944. 1 pak

3 TOEZICHT OP DE IJKERS EN IJKKANTOREN

- 213** Stukken betreffende het onderzoek van A.J.H. van der Toorn naar de bekwaamheid en geschiktheid van ijkers, de toestand van de ijklokalen, de hoedanigheid van het materieel en de aard van de werkzaamheden in de arrondissementen, in verband met de invoering van de nieuwe IJkwet.
1869. 1 omslag
- 214-215** Rapporten van gehouden inspecties bij verschillende ijkkantoren.
1873-1881. 2 pakken
- 214** 1873-1878
- 215** 1879-1881
- 216** Aantekeningen van gehouden inspecties bij de verschillende ijkkantoren.
1877-1883. 1 pak
- 217** Staten van door de ijkers opgegeven aantallen maten, gewichten, gasmeters e.d. welke door hen zijn geijkt, dan wel voor herijk of justering in aanmerking kwamen.
1882-1913. 1 pak
- 218** Stukken betreffende het wijzigen van de data en uren of het schorsen van herijkzittingen als gevolg van de oorlogsomstandigheden.
1944-1945. 1 omslag

4 ADVISERING AAN DE MINISTER INZAKE HET TOEZICHT OP DE MATEN, GEWICHTEN EN WEEGWERKTUIGEN

- 219** Stukken betreffende advisering aan de minister van Binnenlandse Zaken inzake de bevordering van de uitvoering van de Wet van 7 april 1869 Stb. 57 betreffende maten, gewichten en weegtoestellen, door middel van schoolonderwijs.
1863-1869. 1 omslag
- 220-222** Stukken betreffende advisering over de de invoering van het metrieke stelsel in de Koloniën.
1863-1883. 2 omslagen en 1 pak
- 220** Algemeen 1872-1881, pak
- 221** Nederlands-Indië 1863-1883
- 222** West-Indië 1864-1882
- 223** Stukken betreffende advisering aan de minister van Binnenlandse Zaken inzake overtredingen van de Wet van 7 april 1869, Stb. 57 betreffende de maten, gewichten en meetwerktuigen met betrekking tot de verkoop van goederen van 69 centimeter (oude el).
1870. 1 omslag
- 224** Verslagen van studiereizen naar Duitsland, Zwitserland en Italië van de Inspecteur van het IJkwezen om zich op de hoogte te stellen van het toezicht op de maten en gewichten aldaar.
1911-1914.

C DOCUMENTATIE BETREFFENDE HET IJKWEZEN

- 225-226** Verzameling wetten, besluiten, voorschriften en reglementen betreffende het ijkwezen.
1812-1955. 2 pakken
- 225** 1812-1861
- 226** 1867-1955
- 227** Verzameling berekeningen en tabellen over het maten- en gewichtenstelsel, grotendeels opgesteld door Adam van der Toorn, gebruikt als studiemateriaal.
1818-1880. 1 pak
- 228-230** Documentatie betreffende het ijkwezen in Engeland.
1848, 1867-1908. 2 pakken en 1 omslag
- 228** 1848, omslag
- 229** 1867-1907
- 230** 1908
- 231** "Opstellen" inzake de toezicht op maten en gewichten in Engeland en Amerika.
z.d. 1 omslag
- 232-256** Nederlandse publikaties, boeken en brochures betreffende het ijkwezen.
1848-1916. 14 katernen, 7 delen, 3 omslagen en 1 stuk
- 232** -- :
Het onderzoek en de ijk der gasmeters (overdruk uit "De Economist", juli en augustus 1874)
- 233** -- :
Kort overzicht van het Nederlandsche maat-, gewigt- en muntstelsel.
Amsterdam, 1863
- 234** -- :
Maten en gewichten (overdruk uit de "Vragen des Tijds", 1880)
- 235** -- :
Vreemde maten en gewichten (tabellen)
- 236** Berge, G. van den:
De Maten, gewichten en munten der Hebreërs of Joden, Middelburg, 1889
- 237** Brons Middel, H. en G.H. Geertsema:
Gasmeters en hunne verificatie. 's-Gravenhage, 1873
- 238** Kist, N.C., Inspecteur van het Ijkwezen:
Gasmeteronderzoek, 1914-1916, omslag
- 239** Kist, N.C., Inspecteur van het Ijkwezen:
Het Ijkwezen, ca. 1912, stuk
- 240** Moors, B.P.:
Berekening van de benaderde waarde eener bepaalde integraal.
Amsterdam, 1893, deel
- 241** Moors, B.P.:
Beschrijvingen van een natten gasmeter met standvastig watervlak.
1889, omslag
- 242** Moors, B.P.:
De ijk der gasmeters. Leeuwarden, 1882
- 243** Moors, B.P.:
Description d'un compteur à gaz humide à niveau constant. Leiden, 1888

- 244** Moors, B.P.:
Eenvoudig middel om de balans, bij elke belading, onmiddellijk, de grootste gevoeligheid te geven waarvoor zij vatbaar is
- 245** Moors, B.P.:
Le système des poids, mesures et monnaies des Israélites d'après la bible. Parijs, 1904, deel
- 246** Moors, B.P.:
Meetkundige inhoudsvinding der Nederlandsche Maten (overdruk uit het Nieuw Archief voor Wiskunde, 2e reeks, deel II, 1896). Amsterdam, 1896, deel
- 247** Moors, B.P.:
Theorie der bascule. Leiden, 1876, omslag
- 248** Moors, B.P.:
Theorie der inhoudsvinding van de halve hectoliter-graanmaat. Leiden, 1880
- 249** Moors, B.P.:
Valeur approximative d'une intégrale définie. Parijs, 1905, deel
- 250** Nagtglas, F.:
Voorstellen en opmerkingen ten opzichte van het IJkwezen. Middelburg, 1861
- 251** Oudemans, J.A.C.:
Mededeeling betreffende eene verificatie van eenige kilogrammen gevolgd van een overzicht der Werkzaamheden der Nederlandsche Commissies voor Maten en Gewichten van 1799, 1838 en 1856 (overdruk uit de verslagen en mededelingen van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afdeling Natuurkunde, 3e reeks, deel III). Amsterdam, 1887, deel
- 252** Rasch, J.W.:
Het meten van een cilinder (overdruk uit Nieuws Archief voor Wiskunde, 2e reeks, 7e deel). 1906
- 253** Stamkart, F.J.:
Over de bewegingen eener balans. Amsterdam, 1849
- 254** Stamkart, F.J.:
Over den ijk van gasmeters (overdruk uit de verslagen en mededelingen van de Koninklijke Akademie van wetenschappen, Afdeling Natuurkunde, 2e reeks, Deel VIII). Amsterdam, 1874
- 255** Treub, J.A.:
Korte beschrijving der voornaamste typen van watermeters. Leiden, 1904, deel
- 256** Venema, G.A.:
Balans en het wegen. Groningen, 1848, deel
- 257** Aankondigingen en kranten- en tijdschriftenartikelen betreffende het ijkwezen. 1851-1881. 1 omslag
- 258-266** Buitenlandse publikaties, boeken en brochures betreffende het ijkwezen. 1862-1912. 7 delen en 2 katernen
- 258** --:
Comptes rendus sténographiques du Congrès international pour l'unification des poids, mesures et monnaies. Parijs, 1878
- 259** --:
Details of the weights and measures, door het Bureau of Commerce and Industry, Department of Agriculture and Commerce. Tokyo, 1893, katern

-
- 260** --:
Extracts from the record of the re-verification of the gas-measuring standards, by the Warden of the standards. Londen, 1871
- 261** --:
Reduktionstabellen zur Umrechnung der bisherigen schweizerischen Masse und Gewichte in neue (metrische) und umgekehrt. Bern, 1876, katern
- 262** Durand, E.:
Du compteur à gaz pour le service des abonnés. Parijs
- 263** Marriott, T.L. en George Glover:
The gas consumer's manual, containing the Sales of gas Act of 1859 and subsequent acts. Londen, 1871
- 264** Parent, F.:
Loi sur les poids et mesures, annotée d'après les discussions législatives; suivie des arrêtés royaux d'exécution de la loi, et accompagnée de tous les documents officiels. Brussel, 1855
- 265** Plato, Dr.:
Die Masz- und Gewichtsordnung vom 30 Mai 1908 mit den Ausführungsbestimmungendoor. Berlijn, 1912
- 266** Vilain, J.:
Manuel des poids et mesures. Brussel, 1862
- 267** Folders, brochures en prijscouranten over apparatuur betreffende het ijkwezen. 1862-1949. 1 pak
- 268-272** Verordeningen en wetten betreffende het ijkwezen in België, Denemarken, Duitsland, Zweden en Zwitserland. 1866-1931. 3 omslagen en 2 pakken
- 268** België
- 269** Denemarken, pak
- 270** Duitsland
- 271** Zweden
- 272** Zwitserland, pak

ARCHIEF VAN DE ADVISEUR VOOR DE ZAKEN DER MATEN EN GEWICHTEN, 1825-1868

- 273** Stukken betreffende het adviseren en verstrekken van inlichtingen aan de Gouverneur van Zuid-Holland over sollicitanten voor de functie van Adjunct-IJker te Rotterdam.
1825-1826. 1 omslag
- 274** Staten van het aantal arrondissements- en adjunct-ijkers, met vermelding van het bedrag van de door hen ontvangen ijkclonen en de uitgaven.
1825-1864. 1 omslag
- 275** Ingekomen stukken bij en uitgaande stukken van de Minister van Binnenlandse Zaken, welke zijn behandeld door de Adviseur voor de Zaken der Maten en Gewichten.
1825-1867. 1 pak
- 276** Koninklijk Besluit waarbij de heer R. Lobatto wordt benoemd tot Adviseur voor de Zaken betreffende de Maten en Gewichten, afschrift.
1827. 1 stuk
- 277** Agenda's van bij de 2e Afdeling Binnenlands Bestuur ingekomen stukken, welke ter bewerking zijn afgegeven aan de Adviseur voor de Zaken der Maten en Gewichten, R. Lobatto.
1832-1840. 1 pak
- 278** Stukken betreffende de totstandkoming van een Koninklijk Besluit waarbij A. Lipkens, adviseur in schei- en werktuigkunde bij het Departement van Binnenlandsche Zaken wordt gemachtigd tot het jaarlijks verifieëren en justeren van de gewichten en balansen bij de Nederlandsche Bank.
1839. 1 omslag
- 279** Ingekomen stukken bij en uitgaande stukken van de Adviseur voor de Zaken der Maten en Gewichten.
1839-1865. 1 pak
- 280** Staten met overzichten van geldende verordingen die betrekking hebben op het maten- en gewichtenstelsel en die gebruikt kunnen worden in het ijkkantoor.
1845. 1 omslag
- 281** Stukken betreffende advisering aan de minister van Binnenlandse Zaken inzake het wetsontwerp en de memorie van toelichting betreffende de maten en gewichten.
1866-1868. 1 omslag
- 282** Staten met opgaven van de inhoud van de portefeuilles behorend tot het archief van Lobatto.
z.d. 1 omslag
- 283** Inventaris van het archief en het materieel van de adviseur Lobatto.
z.d. 1 stuk

AANVULLING 2004**284**

Lijsten en staten van ambtenaren in dienst van de Dienst van het ijkwezen, deels met bijlagen, 19e-20e eeuw.

1 omslag

Schenking van het voormalige museum voor het ijkwezen te Delft.

AANVULLING 2007

Schenking J.G. Tuinder

285

Stukken betreffende onderzoek naar de geschiedenis van het IJkezen afkomstig van K.M.C. Zevenboom

1938-1960

Was directeur van de IJkring Zwolle. Publiceerde geschiedkundige verhandelingen over het IJkezen. Het onderzoek vond plaats in de periode 1950-1954

AANVULLING 2022**1 ALGEMEEN****286-302, 500**

Jaarverslagen over de jaren 1923-1941

1924-1942

NB: Met hiaten

5 delen, 7 omslagen en 6 stukken

- 500** 1923, omslag
- 286** 1924, omslag
- 287** 1925, omslag
- 288** 1926, omslag
- 289** 1927, omslag
- 290** 1928, omslag
- 291** 1929, stuk
- 292** 1930, stuk
- 293** 1931, stuk
- 294** 1932, stuk
- 295** 1933, stuk
- 296** 1934, stuk
- NB: Bevat foto's
- 297** 1935, deel
- NB: Bevat foto
- 298** 1937, deel
- 299** 1938, deel
- 300** 1939, deel
- 301** 1940, omslag
- NB: Aanwezig zijn de aanbiedingsbrief en twee bijlagen, het jaarverslag zelf ontbreekt
- 302** 1941, deel

303 Correspondentie met de regeringsraad Schönherr te Berlijn over de deelname door de inspecteur van het IJkwezen aan een conferentie over het 50-jarige bestaan van de Physikalisch-Technische Reichsanstalt (PTR) te Berlijn
1937-1938 omslag

304 Vergaderstukken van de directiebesprekingen
1978-1980 omslag

2 ORGANISME

305 Personeelsstaten
1873-1948 pak

306 Correspondentie met J. Dalmeyer, bediende bij het IJkwezen, om samen met de andere bedienden bij het IJkwezen te worden benoemd als rijksambtenaar om zodoende aanspraak te kunnen maken op pensioen
1889 omslag

307 Samenvatting van de begrotingen van het IJkwezen over de jaren 1877 - 1914
1915 [ca.] deel

308 Kasgiroboek van de inspectie
1935-1939 deel

-
- 309** Notitie om te komen tot de instelling van een dienstcommissie bij de Dienst voor het IJkwezen
1938 [ca.] stuk
- 310** Rapport betreffende de Organisatie en de Personeelsbezetting van de Dienst van het IJkwezen, met supplement no. 1 inzake gasmeterkeuring, supplement no. 2 inzake herijk, supplement no. 3 inzake keuring ingevolge art. 16 der IJkwet, alsmede een appendix van het rapport
1954 band
NB: Bijbehorende brief van de HFDDIR. IJkw. van 22 december 1954, nr. 14418 A, code Org. archief 1954 - 1833 is niet aangetroffen
- 311** Stukken betreffende het opstellen van een structuurplan bij het IJkwezen door de Structuurcommissie, een commissie met als taak het definiëren van het takenpakket, het vaststellen van de werkhoeveelheden en de benodigde personeelsbezetting en het uitbrengen van een advies over de organisatie van de dienst
1972-1975 pak
- 312** Stukken betreffende het onderzoek naar de mogelijkheden van privatisering van de Dienst van het IJkwezen
1982 omslag
- 3 TAAKUITVOERING**
- 313** Verslag van de reis- en de verblijfkosten voor de herijk in de buitengemeenten
1870-1893 deel
- 314** Stukken betreffende het verrichten van onderzoek of gasmeters/gasklokken de juiste waarden weergeven
1874-1901 pak
- 315** Kaarten en overzichten van locaties ten behoeve van het bezoeken van de kantoren en buitengemeenten
1884-1889 omslag
- 316** Aantekeningen van de inspectie bij het controleren van de contrastandaarden
1888 omslag
- 317** Correspondentie van het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid met de inspecteur van het IJkwezen over het ijken van maatkolven, pipetten en buretten
1898-1899 omslag
- 318** Notitie betreffende het verzoek van diverse instanties om het houden van toezicht op weegwerktuigen, met bijlage
1905 omslag
- 319** Schrift met kleine verslagen over ijkbezoeken
1905-1921 deel
- 320** Tekeningen en calques (ontwerptekeningen) van stempeltassen die gebruikt worden bij het ijken
1907-1920 [ca.] omslag

-
321	Stukken betreffende de behandeling van klachten over het ijken van weegwerktuigen 1918-1920	omslag
322	Stukken betreffende het ijken van weegwerktuigen door het IJkwezen 1928-1945	omslag
323	Verslag van een bezoek bij de Koninklijke Stoomweverij te Nijverdal over hoe en op welke wijze wordt gemeten in de textielindustrie 1933	stuk
324	Stukken betreffende het onderzoek van balansen 1933-1945	pak
325	Stukken betreffende het (her)ijken van lengtematen 1937-1945	omslag
326	Schematisch overzicht van het Staatstoezicht op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen over hoe en waarom men (her)keurt 1938 [ca.]	omslag
327	Beschikking van de secretarissen-generaal van de departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën, tot vaststelling van voorschriften betreffende de stempels van de dienst van het IJkwezen, met bijlage 1940	omslag
328	Instructies betreffende de keuring en stempeling van de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1940	omslag
329	Stukken betreffende het keuren van weegwerktuigen van Van Berkel's Patent Handelmaatschappij NV te 's-Gravenhage 1940 - 1945	pak
330	Stukken betreffende het gebruik en de toepasbaarheid van de automatische melkmonsternemer Lanko 1941-1949 NB: Bevat foto	omslag
331	Verslag van de dienstbespreking gehouden op 26 september 1951 met de directeuren van de IJkkringen 1951	stuk
332	Notulen van de Dienstbespreking met de Hoofddirectie gehouden van 26 - 28 november 1956 1956	stuk

4 REGELGEVING

4.1 ALGEMEEN

333	Afschriften van circulaires over het uitoefenen van de dienst van het IJkwezen 1870-1894	omslag

-
- 334** Handleidingen betreffende het ijken van gasmeters
1874-1933 omslag
- 335** Ontwerp-reglement betreffende de voorwaarden waaraan de maten en gewichten moeten voldoen, met geleidebrief aan de minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid
1898 pak
- 336** Stukken betreffende het maken van een ontwerp-reglement inzake de verificatie, de stempeling en de verdeling van glazen meetwerktuigen voor scheikundig gebruik
1899 omslag
- 337** Correspondentie met het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel over de wijziging van het Reglement maten en gewichten
1918-1919 omslag
- 4.2 IJKWET 1937**
- 338** Ingekomen en minuten en afschriften van uitgaande stukken betreffende de herziening van de IJkwet en de daarop gebaseerde regelingen
1870-1934 pak
- 339** Stukken betreffende voorstellen tot wijziging van de IJkwet en het IJkreglement
1910-1930 omslag
- 340** Ontwerp voor een nieuwe IJkwet, met rapport van de IJker, Chef van Dienst, te Dordrecht
1932-1933 omslag
- 341** Stukken betreffende de bepalingen inzake het ijken van consumentenglaswerk
1932-1945 omslag
- 342** Stukken betreffende ingekomen adviezen aan de minister van de Kamers van Koophandel en Fabrieken betreffende het voorontwerp van de nieuwe IJkwet
1933 omslag
- 343** Stukken betreffende de op- en aanmerkingen van IJkers, Chefs van dienst en diverse Kamers van Koophandel op het ontwerp IJkwet
1933 omslag
- 344** Stukken betreffende ingekomen adviezen aan de minister van de Kamers van Koophandel en Fabrieken naar aanleiding van het ontwerp van de nieuwe IJkwet
1933-1934 [ca.] omslag
- 345** Voorbereiding en behandeling van het ontwerp van de IJkwet door de Tweede Kamer der Staten-Generaal
1933-1937 omslag
- 346** Ontwerpen voor een nieuwe IJkwet, toegezonden door de Commissie van toezicht op de standaarden van den meter en het kilogram
1934-1940 omslag
- 347** Stukken betreffende het ontvangen van adviezen en op- en aanmerkingen op het

- ontwerpvoorschrift maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen krachtens IJkwet 1937 door zowel de IJkkantoren als het bedrijfsleven
1936-1939 pak
NB: Bevat retroacta uit 1922
- 348** Beschouwingen van de inspecteur van het IJkwezen in verband met het ontwerp IJkwet 1937
1937 omslag
- 349** Ontwerp voor de voorschriften voor weegwerktuigen door C.H.J. Damme, met geleidebrief van de IJkkring Amsterdam
1937 omslag
- 350** Concept besluit tot vaststelling van een reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen
1937 [ca.] omslag
- 351** Ontwerpreglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen
1937 [ca.] omslag
- 352** Ontwerpvoorschriften betreffende de uitvoeringsregelingen der IJkwet 1937-1938 [ca.] omslag
- 353** Besluit houdende de regeling der ingevolge de IJkwet 1937 te heffen keur- en justeerlonen en overige vergoedingen (Tarievenbesluit IJkwet 1937)
1940 omslag
NB: Bevat foto
- 354** Stukken betreffende de inwerkingtreding van de IJkwet 1937, Staatsblad 1937 no. 627
1940 [ca.] omslag
- 355** Notitie over de wenselijkheid om overtreders van de IJkwet 1937 beperkt te vervolgen in verband met de oorlogssituatie
1941 [ca.] stuk
- 356** Toelichting op de bijlagen van de IJkwet
1941 [ca.] stuk
- 357** Correspondentie met de ijkkringen over de toepassing van artikelen van de IJkwet
1941-1945 pak
- 358** Opmerkingen inzake de IJkwet 1937 na de invoering hiervan
1942-1944 omslag
- 359** Besluit houdende de regeling van de ingevolge de IJkwet 1937 te heffen keur- en justeerlonen en overige vergoedingen (Tarievenbesluit IJkwet 1946), met ingekomen opmerkingen van de Minister van Financiën
1946 omslag
- 5 IJKWEZEN IN NEDERLANDS-INDIË EN INDONESIAË**
- 360** Stukken betreffende Nederlands-Indische en Indonesische voorschriften inzake weegwerktuigen (Datjinvoorschriften)

	1898-1953	omslag
361	Verslag over 1926 betreffende het IJkwezen in Nederlands-Indië 1927 [ca.]	omslag
362	Bijdrage voor het jaarboek 1928 betreffende de IJkdienst in Nederlands-Indië 1929 [ca.]	omslag
363	Maandelijks mededelingen door het IJkwezen in Nederlands-Indië 1932 NB: Bevat foto	pak
364	Klapper (alfabetische index) op de Indische maandelijks mededelingen 1932-1939	deel
365	Interne dienstvoorschriften van de Dienst voor het IJkwezen voor Nederlands-Indië vanaf 1949 Indonesië 1948-1949	omslag

6 IJKKANTOREN

6.01 AMSTERDAM

366-367	Agenda's van ingekomen en uitgaande stukken 1894-1966	z delen
366	1894-1907, deel	
367	1966, deel	
368	Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor 1903-1928	pak
369	Verslag over de periode 1918 - 1956 inzake het IJkkantoor 1957	deel

6.02 ARNHEM

370-374	Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor 1899-1945	3 omslagen en 2 stukken
	NB: Met hiaten	
370	1899, stuk	
371	1906, omslag	
372	1915, omslag	
373	1923, stuk	
374	1945, omslag	
375	Lijsten tot wijziging en aanvulling van de inventarislijsten 1906-1953	omslag

6.03 BREDA

376	Proces-verbaal opgesteld door de adjunct-ijker tegen J.A. Schellekens te Breda wegens het niet aanbieden ter controle van de gewichten zoals bepaald in de IJkwet 1876	stuk

6.04 DORDRECHT

- 377-391** Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1883-1951 10 omslagen en 5 stukken
NB: Met hiaten
- 377** 1883, stuk
378 1900, stuk
379 1901, omslag
380 1906, omslag
381 1913-1921, omslag
382 1927, omslag
383 1930, omslag
384 1933, omslag
385 1935, stuk
386 1935 [ca.], omslag
NB: Ontwerp-inventarissen oud- en nieuw model
387 1936, omslag
388 1941 [ca.], omslag
389 1944, stuk
390 1949-1950, omslag
391 1951, stuk
- 392** Overeenkomst tussen de Maatschappij ter Vervaardiging van Gasmeters te Dordrecht en de Inspecteur van het IJkwezen te 's-Gravenhage betreffende het leveren en plaatsen van inrichtingen voor het onderzoek van gasmeters in de IJkkantoren te Dordrecht en Rotterdam
1931 stuk
- 393** Brief van de adjunct-ijker Van der Waals over de toepassing van artikel 7 van de IJkwet 1937 met betrekking tot het in bezit of voorhanden hebben van maten en gewichten, met bijlage
1941 omslag

6.05 'S-GRAVENHAGE

- 394-397** Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1873-1890 4 omslagen
NB: Met hiaten
- 394** 1873, omslag
395 1880, omslag
396 1883, omslag
397 1890, omslag
- 398** Concept-voorschrift betreffende de samenstelling van blikken inhoudsmaten
1878 stuk
- 399** Concept-voorschrift tot aanvulling van bestaande bepalingen betreffende de ijk van gasmeters
1878 stuk
- 400** Concept-voorschriften betreffende de herziening van het Reglement maten en gewichten van 16 oktober 1869
1880 omslag

- 401** Concept-voorschriften van de instructie inzake ijk- en herijk van maten en gewichten, alsmede van de instructie meetkundige verificatie van inhoudsmaten en vochtmaten met uitlooppijp
1881 omslag
- 402** Stukken betreffende de herziening van het Reglement gasmeters en de herziening van de Instructie gasmeters
1882 omslag
- 403** Stukken betreffende een voorstel van de Inspectie van het IJkwezen te 's-Gravenhage aan de minister voor het bouwen van een nieuw IJkgebouw aldaar, naar aanleiding van de nieuwe IJkwet van 1937
1934-1957 pak
NB: Bevat tekeningen
- 404** Verslag van een studiereis naar Duitsland door C.H.J. Damme, Inspecteur van het IJkwezen, en H.B. Moes, IJker, Chef van Dienst te 's-Gravenhage
1937 stuk

6.06 GRONINGEN

- 405-409** Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1922-1953 3 omslagen en 2 stukken
NB: Met hiaten
- 405** 1922, omslag
- 406** 1924-1942, omslag
- 407** 1950, stuk
- 408** 1952, stuk
- 409** 1953, omslag
- 410-411** Jaarverslagen
1942-1944 2 stukken
- 410** 1941, stuk
- 411** 1943, stuk

6.07 LEEUWARDEN

- 412-415** Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1917-1946 4 omslagen
NB: Met hiaten
- 412** 1917, omslag
- 413** 1924, omslag
- 414** 1943 [ca.], omslag
- 415** 1946, omslag
- 416** Correspondentie tussen de Chef van Dienst en de Inspecteur van het IJkwezen over het geven van instructies aan gemeentepolitiëpersoneel over de IJkwet 1937
1940 omslag

6.08 MIDDELBURG

- 417** Verhandeling over de meetkundige inhoudsvinding der Nederlandse maten, vervolg op de Handleiding tot de verificatie der inhoudsmaten van J.P. Bourjé, in

leven Arrondissements IJker te Middelburg opgemaakt door F.J. Stamkart
1843 [ca.] omslag

418-420 Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1915-1951 1 omslag en 2 stukken
NB: Met hiaten

418	1915, omslag
419	1936, stuk
420	1951, stuk

6.09 ROTTERDAM

421-433 Jaarverslagen over de jaren 1933-1961
1934-1962 13 stukken
NB: Met hiaten

421	1933, stuk NB: Bevat foto's
422	1946, stuk
423	1947, stuk
424	1948, stuk
425	1950, stuk
426	1951, stuk
427	1955, stuk
428	1956, stuk
429	1957, stuk
430	1958, stuk
431	1959, stuk
432	1960, stuk
433	1961, stuk

6.10 UTRECHT

434-447 Jaarverslagen over de jaren 1946-1961
1947-1962 14 stukken
NB: Met hiaten

434	1946, stuk
435	1947, stuk
436	1948, stuk
437	1949, stuk
438	1950, stuk
439	1951, stuk
440	1952, stuk
441	1953, stuk
442	1954, stuk
443	1955, stuk
444	1956, stuk
445	1959, stuk
446	1960, stuk
447	1961, stuk

6.11 ZWOLLE

448-459 Inventarislijsten van materiaal behorende aan het IJkkantoor
1874-1931 8 omslagen en 4 stukken
NB: Met hiaten

448	1874, omslag
449	1883, omslag
450	1886, stuk
451	1888, stuk
452	1890, omslag
453	1893, stuk
454	1898, stuk
455	1901, omslag
456	1906, omslag
457	1918, omslag
458	1919, omslag
459	1931, omslag

460-468	Jaarverslagen over de jaren 1946-1961 1947-1962 NB: Met hiaten	1 omslag en 8 stukken
460	1946, stuk	
461	1947, stuk	
462	1950, stuk	
463	1951-1953, omslag	
464	1954, stuk	
465	1955, stuk	
466	1959, stuk	
467	1960, stuk	
468	1961, stuk	

7 GEDEPONEERDE ARCHIEVEN

7.1 STAATSCOMMISSIE WEDERINVOERING RIJKSTOEZICHT OP MEETWERKTUIGEN

469	Stukken afkomstig van J.B. Henrard, commissie-lid 1871-1908	omslag
470	Ingekomen en minuten en afschriften van uitgaande stukken, bevat ook notulen van de commissie 1907-1909	pak
471	Rapport aan Hare Majesteit de Koningin over de wenselijkheid van rijkstoezicht op weegwerktuigen 1909	stuk

7.2 COMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE STANDAARDEN VAN DE METER EN HET KILOGRAM

472	Rapporten van buitenlandse commissies voor het toezicht op de standaarden meter en kilogram 1855-1889	pak
473	Correspondentie en aantekeningen van het Commissielid J.A.C. Oudemans inzake de vervaardiging van de nieuwe standaarden van de meter en kilogram 1857-1891 NB: In 1939 zijn reeds stukken uit dit dossier vernietigd	pak

---

474-482	Ingekomen en uitgegane stukken van de Commissie 1873-1969	7 pakken en 2 omslagen
474	1873 - 1878, pak	
475	1876 - 1908-01-24, pak	
476	1908-02-07 - 1923-01-09, pak	
477	1923-01-11 - 1932-05-07, pak	
478	1932-04-29 - 1938-04, pak	
479	1938-06-13 - 1946-08-03, omslag	
480	1948-06-29 - 1953-07-28, pak	
481	1953-08-03 - 1959-12-31, pak	
482	1960-01-05 - 1969-02-22, omslag	
483	Rapporten van de Commissie voor de standaardmeter en -kilogram, uitgebracht aan de Natuurkundige Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen 1887	omslag
484	Stukken betreffende de overdracht van de platina standaard kilogram en de standaard meter door J.A.C. Oudemans aan de commissie, die dit vervolgens weer heeft overdragen aan de administrateur van het ministerie van Handel en Nijverheid J.C. de Marez Oyens ter verzegeling en bewaring 1888	omslag
485	Stukken betreffende de onderzoeken naar het Kilogram N, het Kilogram II, het Kilogram T voor Nederlands-Indië en de vergelijking van de Standaardmeters no. 19 en 27 met de Internationale Standaardmeter M. 1908-1941	omslag
486	Inventaris van de brandkast van de commissie, opgemaakt op 13 maart 1931 door L.H. Siertsema 1931	stuk
487	Processen-verbaal van zegeling en ontzegeling van het standaardkilogram 1936-1962	omslag
488	Stukken betreffende de vervanging van de standaardkilogram en de standaardmeter 1941-1959	omslag
489	Notulen van de vergaderingen van de commissie 1942-1961	omslag
490	Agenda's en vergaderverslagen van de commissie 1952-1960	omslag
491	Agenda van ingekomen en uitgaande stukken 1953-1964	deel
492	Rapport getiteld Standaardwegingen 1950/1951, opgemaakt door J. Thierry, ijker bij de Dienst van het IJkwezen te 's-Gravenhage 1952	omslag

7.3 COMMISSIE VOOR ONDERZOEK DER AAN DE IJKKANTOREN VOOR DE VERIFICATIE VAN GASMETERS GEBEZIGDE TOESTELLEN

- 493** Archiefbescheiden van de Commissie voor onderzoek der aan de IJkkantoren voor de verificatie van gasmeters gebezigde toestellen
1905-1913 pak

7.4 BEZUINIGINGSCOMMISSIE VOOR HET IJKWEZEN

- 494** Archiefbescheiden van de Bezuinigingscommissie voor het IJkwezen
1925-1929 pak

7.5 COMMISSIE HERZIENING IJKWET 1937

- 495** Agenda's voor en verslagen van bijeenkomsten van Subcommissie nr. 4: "Studie adjunct-ijker"
1957-1960 omslag

7.6 COMMISSIE BELAST MET HET AFNEMEN VAN DE TOELATINGSEXAMENS TOT (ADJUNCT)-IJKER

- 496-497** Stukken betreffende het afnemen van examens voor (adjunct)-ijker
1843-1929 2 pakken
496 1843-1871, pak
497 1879-1929, pak

- 498** Correspondentie van de Commissie
1873-1929 omslag

7.7 COMMISSIE VOOR HET ONDERZOEK VAN WEEGWERKTUIGEN

- 499** Stukken betreffende het advies van de commissie naar de mogelijkheden voor het waarborgen van de juiste weegwaardes
1876-1878 omslag